

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool - De Groeituin te SCHRIEK

Hoofdstructuur basisonderwijs

Instellingsnummer 11941

Instelling Vrije Basisschool - De Groeituin

Directeur Bruno PEETERS

Adres Leuvensebaan 25 - 2223 SCHRIEK

Telefoon 015-73.04.56

E-mail basisschool@degroeituin.be

Website www.degroeituin.be

Bestuur van de instelling OZCS Keerbergen

Adres Leuvensebaan 27 - 2223 SCHRIEK

Scholengemeenschap Kansrijk

Adres Leuvensebaan 25 - 2223 SCHRIEK

CLB Vrij CLB Het Kompas

Adres Vijfhoek 1 A - 2800 MECHELEN

Dagen van het doorlichtingsbezoek 19-05-2016, 20-05-2016, 23-05-2016, 24-05-2016, 26-05-2016

Einddatum van het doorlichtingsbezoek 26-05-2016

Datum bespreking verslag met de instelling 10-06-2016

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Eddy LAMBERTS

Teamleden Mieke DEVLIEGER, Vera VAN DE VELDE

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie	9
3.1.1.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming	9
3.1.1.3 Kleuteronderwijs: vaststellingen wiskundige initiatie en muzische vorming	10
3.1.1.4 Lager onderwijs: wiskunde	17
3.1.1.5 Lager onderwijs: mens en maatschappij	19
3.1.1.6 Lager onderwijs: wetenschappen en techniek	19
3.1.1.7 Lager onderwijs: vaststellingen mens en maatschappij & wetenschappen en techniek.....	19
3.1.1.8 Lager onderwijs: Frans.....	22
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	24
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	25
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	25
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	27
4.1 Deskundigheidsbevordering	27
4.2 Leerbegeleiding.....	29
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	33
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	36
6.1 Wat doet de school goed?	36
6.2 Wat kan de school verbeteren?	36
6.3 Wat moet de school verbeteren?	37
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	38
8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG.....	38

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
 Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.
 Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - ♦ het onderwijsaanbod
 - ♦ de uitrusting
 - ♦ de evaluatiepraktijk
 - ♦ de leerbegeleiding.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg. In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid van de school.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

De gesubsidieerde vrije basisschool 'De Groeituin' in Schriek-Grootlo telt vier vestigingsplaatsen. Twee ervan, een kleuter- en een lagere afdeling, zijn gelegen in Schriek; twee andere, eveneens een kleuter- en een lagere afdeling liggen in de deelgemeente Grootlo. Alle vestigingsplaatsen bieden het nodige comfort en zijn uitgerust met hedendaagse speel- en leermogelijkheden voor de leerlingen. De directeur en de leerkrachten nemen vragen en bekommernissen van leerlingen en ouders nauw ter harte. Mede hierdoor heeft de school een laagdrempelig karakter wat de contacten met de ouders en met de lokale gemeenschap ten goede komt.

De directeur van de school wil op een hartelijke en warme manier de school verder uitbouwen. Hij is als leidersfiguur vlot aanspreekbaar, luisterbereid, participatief ingesteld en bezorgd. Mede dank zij hem heerst er in de vier vestigingsplaatsen onder de leerkrachten een collegiale sfeer die samenwerking en overleg mogelijk maken. Tekenend is dat de leerkrachten aangeven dat ze in deze school graag komen werken.

De vier vestigingsplaatsen als één school op organisatorisch, administratief, pedagogisch en didactisch vlak op elkaar afstemmen, vraagt van de directeur heel wat energie. Daar waar hij de vorige jaren veel aandacht besteedde aan het pedagogisch comfort van de leerkrachten, verdient de uitbouw van een breder gedragen leiderschap nu prioriteit.

Op basis van het vooronderzoek van 9 mei 2016 bepaalde de onderwijsinspectie de focus die ze tijdens deze doorlichting onderzocht. In de kleuterafdeling ging ze de inspanningen van het schoolteam na om voor de leergebieden wiskundige initiatie en muzische vorming de ontwikkelingsdoelen na te streven. In de lagere afdeling onderzocht ze de resultaten van het schoolteam om voor de leergebieden wiskunde, mens en maatschappij, wetenschappen en techniek en Frans de eindtermen te bereiken. Daarnaast peilde de onderwijsinspectie naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de deskundigheidsbevordering, de leerbegeleiding en naar aspecten van het algemeen beleid. Ten slotte onderzocht ze ook een selectie van de regelgeving en de mate waarin de school aandacht heeft voor de bewoonbaarheid, de veiligheid en de hygiëne van de leeromgeving.

Het onderzoek naar de onderwijsdoelstellingen wijst uit dat de resultaten voor het leergebied muzische vorming in de kleuterafdeling en voor de leergebieden wiskunde, mens en maatschappij en wetenschappen en techniek in de lagere afdeling aan de verwachtingen van de overheid voldoen. De leergebieden wiskundige initiatie in de kleuterafdeling en Frans in de lagere afdeling voldoen niet. Het onderwijsaanbod is voor beide leergebieden onvolledig, weinig samenhangend, onvoldoende gradueel opgebouwd en niet afgestemd op de visie van de desbetreffende leerplannen.

In de kleuterafdeling zorgt de thematische manier van werken ervoor dat alle leergebieden geïntegreerd aan bod komen. De kleuters krijgen in de meeste klassen gevarieerde leeractiviteiten aangeboden en krijgen kansen om via manipuleren, experimenteren en exploreren inzichten, vaardigheden en attitudes te verwerven. Dagelijks voorzien de kleuteronderwijzers activiteiten waarbij ze de hele persoonlijkheid van de kleuters willen stimuleren en ontwikkelen. Ondanks heel wat goede initiatieven liggen er in de kleuterafdeling ook werkpunten. De kleuteronderwijzers kunnen onder meer de efficiëntie van de plannings-, registratie- en observatiedocumenten verhogen en hun thema-inhouden, observaties en leerbegeleiding afstemmen op de leerplandoelen. Tevens liggen er nog opportuniteiten bij het intentioneel en gericht aanbrengen van essentiële begrippen, bij het correct omgaan met getal- en letterbeelden, bij het uitwerken van graduele leerlijnen, bij het voorzien van een permanent aanbod rond meten, wegen, ordenen, oriënteren, kopen en verkopen ...

In de lagere afdeling gebruiken de onderwijzers diverse onderwijsleerpakketten om de continuïteit en de verticale samenhang van hun onderwijsaanbod te plannen, inhoudelijk uit te werken en te bewaken. Binnen het leergebied wiskunde hebben meerdere onderwijzers oog om de lesinhouden aan de leerlingen gericht te duiden en het belang ervan te onderstrepen. Zij zorgen er tevens voor dat de leerlingen met concrete materialen en via manipuleren en verwoorden tot wiskundige inzichten kunnen komen. Ze ondersteunen het leerproces van hun leerlingen met onder meer leer- en rekenstrategieën, referentiematen, rekenkaarten ... Tevens maken ze hun leerlingen onder meer vertrouwd met belangrijke attitudes en vaardigheden als analyseren, schatten, meten, cijferen, construeren, resultaten controleren en interpreteren. De onderwijzers bieden in deze school onder de noemer 'wereldoriëntatie' de leergebieden 'mens en maatschappij' en 'wetenschappen en techniek' (MMWT) geïntegreerd aan. Door onder meer de invoering van een 'verantwoordelijkheidsschema' hebben de onderwijzers een houvast om alle activiteiten die ze binnen deze leergebieden organiseren, doelgericht in kaart te brengen. De meeste onderwijzers plannen en realiseren een samenhangend onderwijsaanbod en houden hierbij rekening met alle domeinen en bestaansdimensies zoals vermeld in het leerplan. Ze werken binnen de lessen onderwerpen en thema's uit vanuit verschillende invalshoeken. De bestaansdimensie 'mens en techniek' heeft in een aantal klassen nog groeipotentieel. Binnen de leergebieden wiskunde en MMWT is het opmerkelijk hoeveel energie meerdere onderwijzers steken in het creëren van activiteiten en opdrachten vanuit een realistische context, een stelling of een onderzoeksvraag. Met allerlei actieve werkvormen en via probleemoplossend leren, spelen ze handig in op vragen van leerlingen. Deze onderwijzers realiseren vlot de visie van de leerplannen. Andere onderwijzers hebben op dit vlak nog duidelijke werkpunten.

Het leergebied Frans is in het vijfde en zesde leerjaar aan opwaardering toe. De kennis van de krachtlijnen van het leerplan die nodig is om goede lessen Frans te kunnen geven, is bij de meeste onderwijzers erg beperkt. De nadruk tijdens de lessen ligt veelal op het verwerven van schriftelijke vaardigheden. Daar waar het leerplan aangeeft dat de klemtoon moet liggen op de mondelinge vaardigheden komen deze tijdens de lessen slechts sporadisch en weinig doordacht aan bod. De onderwijzers worstelen eveneens met het gebruik van het Frans bij het geven van instructies, met de evaluatie- en de rapporteringspraktijk, met het hanteren van speelse of uitdagende opdrachten en werkvormen ...

Het kwaliteitsonderzoek van de deskundigheidsbevordering wijst uit dat de school jaarlijks een aantal teamgerichte nascholingen organiseert nodig om de school mee te laten evolueren met hedendaagse tendensen en pedagogisch-didactische inzichten. Zo volgen de meeste leerkrachten momenteel een intensief traject rond muzische vorming en krijgen de kleuteronderwijzers ondersteuning bij het meer doelgericht leren werken. Tevens hebben alle leerkrachten de mogelijkheid om zich persoonlijk te professionaliseren via het volgen van individuele nascholingen. Leren van en met elkaar onder de vorm van een doelgerichte inzet van schoolinterne expertise, hospiteren, collegiale visitaties ... heeft in deze school nog groeimarge.

De school wil een zorgzame school zijn waar kinderen met leer- of ontwikkelingsproblemen kunnen rekenen op begeleiding en ondersteuning van het leerkrachtenteam. De meeste leerkrachten nemen hun rol van eerstelijns helper plichtsbewust op. Ze maken tijd vrij of hanteren gepaste werkvormen om leerlingen met een leerachterstand doelgericht bij te werken. Geregeld doen ze dit op basis van waardevolle foutenanalyses. Ook leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong kunnen rekenen op een aanvullend en uitdagend aanbod. Toch liggen er voor de school nog heel wat groeikansen om een zorgbeleid te voeren dat is afgestemd op hedendaagse normen en verwachtingen. Het ontbreekt in deze school aan een goede zorgvisie waardoor onder meer de taakinvulling van de zorgleerkrachten weinig efficiënt is en er nog heel wat groeimarge is op het vlak van een kwaliteitsvolle zorgwerking op leerling-, leerkracht- en schoolniveau.

Het onderzoek van het algemeen beleid toont aan dat de directeur veel belang hecht aan een goede sfeer onder de leerkrachten, aan collegiale samenwerking en aan een gedragen besluitvorming. Het vormt nog een werkpunt voor hem om klasbezoeken af te leggen gericht op het wegwerken van de breuklijnen binnen zijn leerkrachtenteam met betrekking tot klasmanagement, onderwijsstijl en het al dan niet hanteren van actieve werkvormen. In het kader van integrale kwaliteitszorg vormt het voor de school een uitdaging om met de leerlingen van het zesde leerjaar deel te nemen aan een externe eindtoets en de leerlingresultaten hierop te vergelijken met die van leerlingen uit andere gelijkaardige scholen.

Het onderzoek van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (BVH) van de leer- en werkomgeving wijst uit dat de school tijdig risico's en knelpunten opspoot. Uit de plaatsbezoeken van de onderwijsinspectie, de analyse van de documenten en uit de gesprekken met de verantwoordelijken voor de organisatie van het welzijnsbeleid, blijkt dat de situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne in deze school voldoet.

Het onderzoek naar de geselecteerde aspecten van de overige erkenningsvoorwaarden en regelgeving toont aan dat het schoolteam de onderzochte reglementering respecteert. Dit resulteert in een gunstige beoordeling.

De inspectie besluit deze doorlichting met een gunstig advies beperkt in de tijd wat betekent dat de school drie schooljaren de tijd krijgt om de vermelde tekorten voor de leergebieden wiskundige initiatie en Frans weg te werken. Voor beide leergebieden volgt dan een nieuwe controle door de onderwijsinspectie. De onderwijsinspectie gelooft in het potentieel van de huidige dynamiek om de tekorten weg te werken en wenst het leerkrachtenteam hierbij succes.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs - Leergebieden

- wiskundige initiatie
- muzische vorming

Lager onderwijs - Leergebieden

- Frans
- wiskunde
- wetenschappen en techniek
- mens en maatschappij

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Personeel - Professionalisering

- Deskundigheidsbevordering

Onderwijs - Begeleiding

- Leerbegeleiding

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

Voldoet niet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied wiskundige initiatie in onvoldoende mate na. De visie en de doelen van het leerplan wiskundige initiatie zijn te weinig gekend. Het leerplan is niet of nauwelijks richtinggevend voor de planning en de voorbereiding van een evenwichtig en samenhangend onderwijsaanbod. Tevens ontbreken afspraken omtrent een doelgerichte en graduele opbouw van de leerinhouden over de klasgroepen heen. Een gericht aanbod voor de verwerving van essentiële wiskundige begrippen is erg leerkrachtafhankelijk en activiteiten gericht op meten, wegen, vergelijken, ordenen, oriënteren ... komen niet altijd voldoende intentioneel aan bod. De planning, de uitvoering en de evaluatiepraktijk zijn niet op elkaar afgestemd. De opvolging van het ontwikkelingsproces gebeurt niet systematisch en doelgericht wat de continue bijsturing van het leerproces en een adequate begeleiding van de kleuters belemmert.

3.1.1.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming

Voldoet

De kleuteronderwijzers streven de ontwikkelingsdoelen voor muzische vorming in voldoende mate na. Ze zorgen voor een gevarieerd aanbod aan activiteiten binnen een geïntegreerde themawerking. Tevens waken ze erover dat de verschillende domeinen van het leergebied aan bod komen. De muzische aanpak van de klasleerkrachten stimuleert de kleuters om vanuit impressies op expressieve wijze vorm te geven aan gevoelens, gedachten, belevingen ... De kleuters krijgen in meerdere klassen kansen om met allerlei materialen en technieken te exploreren en te experimenteren en zo hun muzische talenten creatief te verkennen en te ontplooien.

3.1.1.3 Kleuteronderwijs: vaststellingen wiskundige initiatie en muzische vorming

Curriculum	Binnen gevarieerde thema's zorgen de kleuteronderwijzers voor een
Onderwijsaanbod	onderwijsaanbod dat afgestemd is op de leef- en beleavingswereld van de
<i>Referentiekader</i>	kleuters. De themakeuze gebeurt op basis van de jaarkring of sluit aan bij de
<i>Planning</i>	interesses van de kleuters. In enkele klassen krijgen de kleuters inspraak bij de
<i>Evenwichtig en volledig</i>	themakeuze of bij de invulling ervan.
<i>Samenhang</i>	Door de thematische werking bekomen de meeste kleuteronderwijzers, tot op
<i>Brede harmonische vorming</i>	zekere hoogte, horizontale samenhang tussen de leergebieden wiskundige
<i>Actief leren</i>	initiatie en muzische vorming enerzijds en de andere leergebieden anderzijds.
	De meeste klassen geven een verzorgde, kindvriendelijke en functionele indruk.
	Vrijwel alle kleuteronderwijzers maken er expliciet werk van om het lopende
	thema te visualiseren in het klasbeeld. Met onder meer een themahoek,
	boeken, prenten, foto's en andere ondersteunende attributen accentueren en
	verrijken ze het thema en creëren ze voor de kleuters mogelijkheden om zich
	optimaal in te leven. In een minderheid van de klassen is het thema nauwelijks
	herkenbaar in het klasbeeld, wat voor de kleuters weinig uitdagend en
	uitnodigend is om volop aan de thema-activiteiten te participeren.

De kleuteronderwijzers hanteren een koepel eigen 'werk-plan' als referentiekader om de planning en de uitwerking van hun onderwijsaanbod richting te geven. Vanuit ervaringssituaties en ontwikkelingsaspecten geeft dit referentiekader hen houvast om de geplande activiteiten op geïntegreerde wijze binnen diverse thema's aan te bieden.

Dit referentiekader is echter geen leerplan. Om toch stilaan vertrouwd te raken met de leerplannen houden de kleuteronderwijzers sinds korte tijd een digitale agenda bij. Deze agenda koppelt, mits aanklikken, automatisch leerplandoelen aan de gekozen ontwikkelingsaspecten uit het referentiekader. De kleuteronderwijzers hebben echter nog een hele weg te gaan om zich de volledige leerplannen en de onderliggende visies eigen te maken.

Op dit ogenblik is de digitale agenda voor de meeste kleuteronderwijzers nog een verantwoordingsdocument en is het voor hen nog geen werkdocument dat kan gebruikt worden als basis voor de organisatie en concretisering van een doelgericht lesaanbod.

Positief is dat de agenda de kleuteronderwijzers in de mogelijkheid stelt om na te gaan aan welke leerplandoelen ze al dan niet al gewerkt hebben. Niet alle kleuteronderwijzers maken van deze mogelijkheid gebruik om hun aanbod effectief op te volgen en indien nodig te verfijnen, aan te vullen en bij te sturen. Tevens is het kleuterteam er nog niet toe gekomen om het globale aanbod over de klassen heen doelgericht in kaart te brengen, hiaten en overlappingsen op te sporen en weg te werken. Het kleuterteam kan hierdoor niet garanderen dat alle leerplandoelen in voldoende mate aan bod komen.

De kleuteronderwijzers hebben nog weinig inzicht in en aandacht voor de graduele opbouw van het onderwijsaanbod en de verscheidenheid tussen de verschillende kleutergroepen. Tekenend is dat de kleuteronderwijzers zelfs voor de 'vaste' thema's die in alle klasgroepen aan bod komen geen leerlijnen hebben uitgewerkt.

Conform een schoolinterne afspraak noteren de kleuteronderwijzers bij elk thema ook twee tot drie dominante doelen. Ze hebben echter weinig besef van wat dominante doelen eigenlijk zijn. De selectie van deze doelen gebeurt dan ook geregeld ondoordacht. Het is bij de kleuteronderwijzers zeker nog geen traditie om welbepaalde essentiële leerplandoelen af te bakenen en deze als dominante doelen binnen de thema-uitwerking op te nemen. Tevens hebben ze nog een ruime groeimarge om dominante doelen als vertrekbasis te nemen om onder meer thema's vorm en inhoud te geven, er activiteiten en hoekenverrijking op af te stemmen.

In meerdere klassen hebben de kleuteronderwijzers in het kader van wiskundige initiatie oog voor het aanbieden van activiteiten gericht op het stimuleren van wiskundige vaardigheden. Toch liggen er nog heel wat kansen om op basis van geselecteerde leerplandoelen uitdagende, betekenisvolle en denkstimulerende opdrachten en spellen aan de kleuters aan te bieden.

Alle kleuteronderwijzers leveren inspanningen om doorheen de activiteiten wiskundige en andere essentiële begrippen aan bod te laten komen. Ze beschikken hiervoor over een begrippenlijst. Deze lijst is echter onvolledig en fungeert eerder als inspiratiebron. De kleuteronderwijzers hebben nog niet de gewoonte om bij het uitwerken van elk thema een aantal begrippen gericht op te nemen in de planning. Bovendien weten ze niet van elkaar wie aan welke begrippen al gewerkt heeft. De huidige manier van werken is veeleer vrijblijvend, weinig intentioneel en onsamenhangend. Wellicht door de beperkte kennis van de visie op goed wiskundeonderwijs ontbreken over de klasgroepen heen formele afspraken om deze wiskundige begrippen systematisch en gepland aan te brengen, op te bouwen, uit te diepen en in te oefenen. Tevens gaat slechts een minderheid van de kleuteronderwijzers na of de kleuters alle voor hun leeftijd bestemde begrippen echt verworven hebben. Ze staan er niet bij stil dat de huidige vrijblijvende manier van werken de handelings- en verwoordingsmogelijkheden van de kleuters binnen het wiskundeonderwijs beperkt.

Bij de overgang naar de lagere afdeling blijkt dat verschillende kleuters moeite hebben met de rekentaal.

De kalenders zijn op elkaar afgestemd en gradueel opgebouwd over de leeftijdsgroepen heen. Het dagelijks gebruik zorgt ervoor dat de kleuters enig inzicht verwerven in onder meer de tijd en het weer. In enkele klassen liggen er opportuniteiten om via de kalenders meer en bewuster tijdsbegrippen aan te brengen en te visualiseren (dag, nacht, ochtend, avond, voormiddag, middag, namiddag, vandaag, morgen, gisteren ...). Er is eveneens nog ruimte om bepaalde (reken)vaardigheden via de kalenders meer diepgaand in te oefenen (vooruit- en terugtellen, vooruit- en terugblikken ...). Tevens ontbreekt, zeker bij de oudste kleuters, een voorstelling van cyclische tijd.

Het kleuterteam werkte in onderling overleg en met hulp van een externe nascholer enkele hoekenfiches uit. Uitgaande van deze fiches kregen vooral de winkel-, de poppen- en de constructiehoek (bouwhoek) in de meeste klassen een doordachte opwaardering. Het team dacht onder meer na over graduele opbouw, verrijkmogelijkheden, materialen en relevante doelen. Groeimarge is er nog door ook andere hoeken of speelleerplekken (bijvoorbeeld de zand- en watertafel, de autohoek, de schilder- en knutselruimte ...) kritisch te bekijken en verder uit te bouwen. De mogelijkheid om een wiskundehoek in te richten, werd nog niet onderzocht.

Bij de oudste kleuters hangen in de klassen groeimeters op die overzichtelijk weergeven hoeveel de kleuters dit schooljaar gegroeid zijn. Ondanks het waardevol karakter van de metingen, liggen er nog kansen om samen met de kleuters meer diepgaand te reflecteren over de in kaart gebrachte resultaten.

De meeste klasleerkrachten stimuleren de zelfwerkzaamheid en de zelfsturing van de kleuters door het oordeelkundig gebruik van onder meer een keuzebord. Binnen deze context liggen er voor sommige kleuteronderwijzers nog uitdagingen om via stappenplannen, materialen met zelfcorrectie, modellen, pictogrammen, hoekaanduidingen ... kleuters middelen aan te reiken om het eigen leerproces meer in handen te nemen.

Lovenswaardig zijn de wekelijkse 'opendeurdagen' waarbij de kleuters klasoverschrijdend kunnen kiezen in welke kleuterklas ze gaan spelen, knutselen ...

Het kleuterteam volgt een intensief en meerjarig nascholingstraject om zo alle domeinen en facetten van het leerplan muzische vorming beter te leren kennen en planmatig te kunnen verwerken in het aanbod. Het werken met en vanuit leerplandoelen staat nog op het programma. Toch zijn in heel wat klassen nu al effecten merkbaar van de gevolgde nascholingen. De visie van het leerplan om bij het muzisch proces zowel aandacht te besteden aan het beschouwen als aan het creëren, raakt stilaan ingeburgerd. Tevens komen in elke klasgroep dagelijks activiteiten aan bod die kaderen binnen het leergebied muzische vorming. De kleuteronderwijzers zorgen ervoor dat de kleuters geregeld en op gevarieerde wijze kunnen zingen, ritmeren, bewegen, versjes opzeggen, dansen ... Op die manier maken ze de kleuters gevoelig voor stembeheersing, ritme, improvisatie, bewegingsvormen, timing, juiste reproductie, klanknabootsing en trainen ze het geheugen. Het plezier dat de kleuters hierbij beleven bevordert hun creativiteit, hun zelfbeeld en hun welbevinden. Het vormt nog een werkpunt voor sommige kleuteronderwijzers om tijdens de activiteiten niet al teveel te 'sturen'.

De kleuters krijgen ook kansen om zich beeldend te uiten. De themawerking heeft als voordeel dat de kleuters in de meeste klassen sterke impressies en inspiratie kunnen opdoen in de aanloop naar creatieve expressie.

Tijdens de beeldende activiteiten mogen de kleuters volop experimenteren met allerlei materialen en technieken. In sommige klassen is de creahoek ingericht als een atelier waar de kleuters zowel in horizontaal als in verticaal vlak kunnen schilderen, knutselen, modelleren ...

De kleuteronderwijzers wisselen af in twee- en driedimensionaal werk. Ze proberen hierbij zoveel mogelijk productgerichte verwezenlijkingen te vermijden wat de kleuters de kans geeft om zich authentiek uit te drukken. Ook groepswerken komen voor. De kleuteronderwijzers creëren hiermee voor de kleuters kansen om zichzelf en anderen te ontdekken en te waarderen. Samen genieten en beleven staan hierbij centraal.

Sommige kleuteronderwijzers zijn erg bedreven om tijdens Wisselmomenten op speelse wijze muzische en bewegingstussendoortjes aan bod te laten komen. Ze maken hiervoor gebruik van verschillende poppen, muziekinstrumenten en andere attributen en geven zo bijkomend invulling aan de domeinen dramatisch spel, muzisch taalgebruik, muzikale opvoeding of bewegingsexpressie.

De kleuterafdeling neemt soms deel aan culturele evenementen of organiseert deze zelf. Zo zijn er muzische activiteiten op schoolniveau, bijvoorbeeld onder de vorm van muzisch creatieve namiddagen, een schoolfeest, het bijwonen van een theatervoorstelling ... Ook (klasdoorbrekend) poppenspel komt vrijwel elke week aan bod.

In sommige kleuterklassen respecteren de kleuteronderwijzers de geldende onderwijstijd niet. Er gaat in deze klassen veel tijd verloren naar onder meer de organisatie van eetmomenten. Betere afspraken om de onderwijstijd efficiënter te benutten, zijn dan ook noodzakelijk.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen
Leermiddelen

In de meeste klassen is een voldoende groot basisassortiment aan ontwikkelings- en spelmaterialen aanwezig.

Voor wiskundige initiatie liggen er in de kasten her en der meerdere benodigdheden. Een permanent aanbod waarmee de kleuteronderwijzers de kleuters op wiskundig vlak kunnen stimuleren om te meten, te wegen, te vergelijken, te ordenen, te spiegelen ... ontbreekt in de meeste klassen. Hierdoor zijn de mogelijkheden van de kleuters om er tijdens het zelfstandig spel gebruik van te maken beperkt. Sporadisch maken de kleuteronderwijzers ook gebruik van zandlopers, wekkers of een time timer om kleuters vertrouwd te maken met bepaalde aspecten van tijd.

Alle kleuteronderwijzers beschikken over een breed gamma puzzels. Binnen elke klasgroep zijn de puzzels gegradeerd in moeilijkheidsgraad. Groeimarge is er door enerzijds ook in een duidelijke graduele opbouw te voorzien en door anderzijds ook andere speelleermaterialen in moeilijkheidsgraad te ordenen.

In de meeste klassen zijn getalbeelden prominent aangebracht. Meestal stellen de kleuteronderwijzers een getal voor met een cijfer of met een kwadraatbeeld. Een visuele voorstelling met onder meer een concrete afbeelding komt minder voor.

Voor muzische vorming is er een ruim aanbod aan gebruiks- en verbruiksmaterialen voorhanden. De kleuteronderwijzers beschikken ook over ritmische muziekinstrumenten. Het aantal klankinstrumenten is beperkt. De kleuteronderwijzers hebben nog weinig inzicht hoe ze klankinstrumenten functioneel en geïntegreerd kunnen inzetten.

De verkleedhoeken zijn in de meeste klassen goed gevuld en attractief. De kleuteronderwijzers etaleren de verkleedkleden waardoor de kleuters een goed zicht hebben op wat aanwezig is. De verkleedkleden dragen ertoe bij dat de kleuters zich kunnen inleven in het thema en zo andere persoonlijkheidskenmerken kunnen ontdekken en ontwikkelen.

De aanwezigheid en het gebruik van actuele audiovisuele apparatuur en computerinfrastructuur vormt nog een knelpunt. Door de afwezigheid of door de beperkte beschikbaarheid ervan zijn de mogelijkheden voor de kleuteronderwijzers om met alle doelen uit het leerplan 'media' aan de slag te gaan begrensd. Groeimarge is er nog door de kleuters zelf te laten experimenteren met 'media' en hen kansen te bieden om zich op die manier muzisch te uiten. Het vormt eveneens nog een uitdaging voor het kleuterteam om kleuterwerk een belangrijke plaats te geven in gangen en klaslokalen en zo de school een meer muzische uitstraling te geven.

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Evenwichtig en representatief

Kindvolgsysteem

Gericht op bijsturing

De meeste kleuteronderwijzers baseren zich voor beide leergebieden op eigen observaties om zich een algemeen beeld te vormen van de ontwikkeling van de kleuters. Bij gebrek aan duidelijke afspraken zoekt elke klasleerkracht zijn weg om een betrouwbaar beeld van de kleuter te krijgen. De eigen perceptie en deskundigheid zijn hierbij sterk bepalend. Tevens verklaart dit deels de verschillen in de wijze waarop en de intensiteit waarmee de klasleerkrachten observeren.

De klasleerkrachten registreren hun bevindingen meestal in observatieschriftjes of soms ook op klaslijsten.

Naast hun eigen observaties kunnen de klasleerkrachten van de oudste kleuters voor wiskundige initiatie ook terugvallen op de resultaten die de kleuters driemaal per schooljaar op onderdelen van een genormeerde test behalen. De klasleerkrachten vergelijken de resultaten met de eigen observaties en bespreken markante problemen tijdens het multidisciplinair overleg met onder meer een zorgleerkracht. Leerkrachtafhankelijk geeft dit aanleiding tot gerichte zorginterventies.

Driemaal per schooljaar bundelen de klasleerkrachten een aantal vaststellingen in een gestructureerd kindvolgsysteem dat afgestemd is op het gebruikte koepeligen referentiekader. De genoteerde vaststellingen zijn vaak weinig concreet en geven niet op duidelijke wijze aan of kleuters met een bepaald probleem kampen.

Eveneens valt uit het kindvolgsysteem moeilijk af te leiden hoe een probleem werd aangepakt en of het al dan niet een oplossing kreeg. Bovendien zijn er weinig linken tussen de observaties van de klasleerkrachten, de resultaten op de genormeerde tests en de vaststellingen in het kindvolgsysteem. Het huidige kindvolgsysteem is hierdoor onvolledig en laat niet toe om handelingsgericht een oplossing te zoeken voor leer- en ontwikkelingsproblemen bij kleuters.

Bij de opmaak van de themaplanning is het nog geen traditie om dominante leerplandoelen voorop te stellen als uitgangspunt om de kleuters gericht op te volgen. De huidige geformuleerde themadoelen in de agenda's van de kleuteronderwijzers zijn vaak te algemeen geformuleerd om bruikbaar te zijn in functie van doelgericht observeren, evalueren en remediëren. Tevens is het nog geen gewoonte om in elke themaplanning structureel tijd en ruimte in te bouwen voor observaties, evaluaties en remediëring. Momenteel is de kans vrij groot dat er tijd verloren gaat vooraleer de kleuteronderwijzers ernstige problemen bij kleuters opmerken en deze gericht gaan bijwerken.

Over de muzische ontwikkeling van de kleuters zijn weinig observatie- en evaluatiegegevens beschikbaar. De evaluatie van de muzisch-creatieve realisaties van de kleuters gebeurt vooral tijdens het muzisch proces zelf of via reflectie met de kleuters. De kleuteronderwijzers stellen de creaties van de kleuters tijdelijk tentoon. Ze hebben expliciete aandacht om de muzisch-creatieve inspanningen en resultaten van de kleuters op een positieve manier te benaderen en te waarderen.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Vanuit hun bekommernis voor het welbevinden en de betrokkenheid van elke kleuter hebben de meeste kleuteronderwijzers oog voor een kindvriendelijk klasklimaat. Tevens draagt hun kindgerichte en stimulerende begeleidingsstijl ertoe bij dat elke kleuter zich op een positieve wijze aangesproken voelt om zich verder te ontwikkelen.

Meerdere kleuteronderwijzers zijn ervan overtuigd dat ze door met de kleuters mee te spelen hun leerproces kunnen bevorderen. Ze hebben hierbij oog voor betekenisvolle opdrachten en spellen. Ze dagen de kleuters eveneens uit om op hun niveau probleemoplossend te werken. Enkele van deze kleuteronderwijzers beschikken over de gave om via open vragen de denkontwikkeling van hun kleuters extra te stimuleren. Andere kleuteronderwijzers geven aan over te weinig tijd te beschikken en beperken daardoor het aantal interactiemomenten met hun kleuters.

De kleuteronderwijzers staan zelf in voor de eerstelijnszorg en creëren tijd en ruimte om kleuters met een ontwikkelingsachterstand te ondersteunen. Meestal spelen ze kort op de bal en schakelen ze extra didactische speelleermaterialen in of organiseren zij bijkomende begeleidingsinitiatieven. Nog niet bij alle kleuteronderwijzers gebeurt deze eerstelijnszorg voldoende doelgericht en krijgt ze nogal eens invulling vanuit eigen aanvoelen en deskundigheid.

Groeikansen liggen er bij het voorzien van een meer gedifferentieerd aanbod op maat van elke kleuter. Zo werken meerdere kleuteronderwijzers met ‘moetjes’ die voor alle kleuters dezelfde zijn. Het vormt nog een werkpunt om onder meer op basis van de resultaten op de genormeerde tests taken te voorzien die aangepast zijn aan de problemen waar individuele kleuters mee worstelen.

Tevens liggen er voor de kleuteronderwijzers nog uitdagingen om de kleuters tijdens de activiteiten meer gerichte verwoordingskansen te geven zodat ze meer inzicht bekomen in hun denkproces, gedane handelingen en begrippen.

Vraaggestuurd kunnen de kleuteronderwijzers ook een beroep doen op een zorgleerkracht om kleuters met bepaalde noden bij te werken. De algemene zorgwerking staat echter in de kinderschoenen. Een duidelijke visie op leerbegeleiding en zorg ontbreekt of is weinig gekend. Hierdoor missen de kleuteronderwijzers duidelijkheid omtrent wat van de zorgleerkrachten kan/mag verwacht worden op onder meer leerling-, leerkracht- en schoolniveau. Door het ontbreken van een grondig uitgewerkte visie weten de zorgleerkrachten ook niet altijd wat van hen verwacht wordt in het kader van de uitbouw van een goede zorgwerking.

Tot nu toe is het nog geen traditie om de leermeester lichamelijke opvoeding, die recent ook een aantal zorguren opneemt, te betrekken bij aspecten van de themapanning. Het vormt nog een werkpunt om de leermeester onder meer gericht in te schakelen bij het aanbrengen en inoefenen van essentiële begrippen, de organisatie van meetcircuits, het extra oefenen op grove en fijne motoriek ...

Kwaliteitszorg Momenteel hebben de kleuteronderwijzers nood aan uniforme afspraken aansturing, coaching en opvolging om te komen tot meer doelgerichtheid en verticale samenhang.

3.1.1.4 Lager onderwijs: wiskunde

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor het leergebied wiskunde in voldoende mate. De onderwijzers plannen en concretiseren binnen dit leergebied een samenhangend en evenwichtig onderwijsaanbod. Vanuit een goede beeldvorming speelt de eerstelijns hulp van de meeste klasleerkrachten efficiënt in op de verschillen tussen de leerlingen.

Curriculum	Om de leerplandoelen te bereiken, vertrouwen de onderwijzers op een uniform onderwijsleerpakket. De onderwijzers benutten de mogelijkheden die dit leerpakket biedt aan leer- en werkboeken, remediërings- en
Onderwijsaanbod	uitbreidingsmaterialen. Ze gaan ervan uit dat een consequente toepassing van dit leerpakket de realisatie van het leerplan waarborgt. Met deze aanpak bewerkstelligen ze ook een goede graduele opbouw en samenhang binnen het wiskundeonderwijs.
<i>Referentiekader</i>	
<i>Planning</i>	
<i>Evenwichtig en volledig</i>	
<i>Samenhang</i>	
<i>Brede harmonische vorming</i>	
<i>Actief leren</i>	

Sommige onderwijzers gaan flexibel om met het leerpakket en passen soms lessen of de didactische aanpak ervan aan. Zo bieden ze bepaalde leerstofonderdelen meer uitgebreid of anders aan dan voorgesteld in het leerpakket. Ze respecteren hierbij wel de leerplandoelen die volgens hun handleiding bij de les horen en voorkomen zo dat hiaten in het aanbod ontstaan.

Een aantal onderwijzers gaat geregeld in het leerplan na welke leerstof voor hun leerlingen al dan niet essentieel is. Zij slagen erin om kern-, verdiepings- en uitbreidingsleerstof af te bakenen.

Alle onderwijzers stimuleren bij hun leerlingen de gewoonte om bij het maken van rekenoefeningen via 'schatten' en 'het maken van een proef' na te gaan of een oplossing wel realistisch en correct is.

In meerdere klassen hebben de leerlingen de gewoonte om, na het maken van oefeningen, hun resultaten te controleren met behulp van een correctiesleutel. De onderwijzers beseffen dat deze aanpak vooral rendeert als zij steekproefsgewijs toch leerlingenwerk nakijken en een appreciatie formuleren bij de manier waarop de leerlingen de zelfevaluatie al dan niet kwaliteitsvol uitvoerden.

De meeste onderwijzers hechten voldoende belang aan het werken met concreet en aanschouwelijk materiaal. Toch schakelen in sommige klassen de onderwijzers iets te snel over op het schematische of abstracte niveau. In dit kader liggen in sommige klassen nog mogelijkheden om met meetstands en -circuits het aanbod aan reële meetoefeningen te verhogen.

Materieel beheer Uitrusting <i>Ontwikkelingsmaterialen</i> <i>Leermiddelen</i>	In de meeste klassen zijn voldoende basismaterialen aanwezig om de leerlingen via manipuleren en verwoorden tot de vooropgestelde inzichten te laten komen.
	De aanwezigheid in het klasbeeld van wandplaten met heuristieken en rekenstrategieën waar de leerlingen visueel op kunnen terugvallen bij het oplossen van oefeningen is leerkrachtafhankelijk. Wat opvalt in het klasbeeld zijn de wandplaten met referentiematen. Zij zijn in alle klassen terug te vinden en vertonen een graduele opbouw. Ze zijn omwille van de herkenbaarheid voor de leerlingen, de doordachte inhoud en de lay-out een voorbeeld van goede praktijk. De onderwijzers maken gebruik van de digitale borden om het wiskundeonderwijs attractief te maken voor de leerlingen. Het gebruik van ondersteunende digitale leermiddelen (computers, rekenmachines...) om wiskundige vaardigheden, inzichten en begrippen tijdens de lessen verder in te oefenen of te remediëren, heeft in een aantal klassen nog groeikansen.
Evaluatie Evaluatiepraktijk <i>Evenwichtig en representatief</i> <i>Leerlingvolgsysteem</i> <i>Gericht op bijsturing</i>	Met methodegebonden toetsen, eigen toetsen en met de toetsen van het leerlingvolgsysteem bewaakt de school de resultaten voor wiskunde. De meeste onderwijzers gaan vooral bij de verbetering van de herhalingstoetsen in het leerpakket en de eigen toetsen de oorzaak van fouten na. Dit is echter nog geen algemene verworvenheid. De onderwijzers die dit wel doen, slagen erin om op leerlingenniveau bepaalde problemen doelgericht te detecteren en meestal ook adequaat weg te werken. Andere onderwijzers geloven meer in een directe aanpak op het ogenblik dat ze een probleem bij een leerling opmerken.
Begeleiding Leerbegeleiding <i>Beeldvorming</i> <i>Zorg</i>	Uit de lesobservaties blijkt dat meerdere onderwijzers de leerinhouden aanreiken vanuit een functionele context, een probleemstelling of een onderzoeksvraag. Zij verduidelijken aan hun leerlingen de bedoeling van de les, waarom ze iets moeten leren of waarom ze zich bepaalde oefeningen, vaardigheden ... moeten eigen maken. Tevens hebben deze onderwijzers oog voor werkvormen die actief en probleemoplossend leren mogelijk maken. Voor enkele andere onderwijzers liggen er nog duidelijke groeikansen om zich deze manier van werken, die conform is aan de visie van het leerplan, eigen te maken. Vrijwel alle onderwijzers nemen hun verantwoordelijkheid als eerstelijnsheleper op om leerlingen met een zorgvraag te ondersteunen. Zowel kinderen die moeilijkheden ondervinden als leerlingen die meer uitdaging nodig hebben, krijgen van hen de nodige aandacht. De onderwijzers bieden extra oefeningen aan, geven verlengde instructie en lassen differentiatiemomenten in (onder meer via 'mini-klasjes' of via wisselende klasinterne hergroepering met homogene of heterogene groepen). Ze maken gebruik van de remediërings- en uitbreidingsoefeningen in het onderwijsleerpakket om vooral te differentiëren op niveau (moeilijkheidsgraad) en op tempo.

Eveneens organiseren de onderwijzers onder de vorm van zelfstandig (contractwerk) of van hoekenwerk voor hun leerlingen bijkomende kansen om taken af te werken of om de leerinhouden verder te automatiseren en te verwerken. De onderwijzers hebben tevens de gewoonte om tijdens deze vormen van zelfstandig of van groepswork tijd vrij te maken om leerlingen met specifieke zorgnoden te remediëren.

Voor leerlingen met dyscalculie past het team in overleg met de ouders soms een Sticordi-maatregel toe (Sticordi staat voor stimuleren, compenseren, remediëren, differentiëren of dispensereren), vaak ook tijdens de toetsen. Indien wenselijk, mogen deze leerlingen bij het zelfstandig oplossen van oefeningen gebruik maken van 'een tafelrooster', van een onthoudboekje, van een rekenmachine ...

3.1.1.5 Lager onderwijs: mens en maatschappij

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor het leergebied mens en maatschappij in voldoende mate. Het onderwijsaanbod is gericht op de realisatie van de leerplandoelen. De onderwijzers houden voldoende rekening met een brede benadering van de thema's waarbij verschillende domeinen van het leergebied aanbod komen. Het onderwijsaanbod is tevens afgestemd op de leef- en beleavingswereld van de leerlingen.

3.1.1.6 Lager onderwijs: wetenschappen en techniek

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor het leergebied wetenschappen en techniek in voldoende mate. Het onderwijs is gericht op een gevarieerd en samenhangend aanbod. De nodige leermiddelen zijn beschikbaar.

3.1.1.7 Lager onderwijs: vaststellingen mens en maatschappij & wetenschappen en techniek

Curriculum	Het schoolteam biedt de leergebieden 'mens en maatschappij' en
Onderwijsaanbod	'wetenschappen en techniek' geïntegreerd aan onder de noemer
<i>Referentiekader</i>	wereldoriëntatie. Om het aanbod vorm en inhoud te geven maakt het team
<i>Planning</i>	enerzijds gebruik van een thematisch opgebouwd onderwijsleerpakket dat de
<i>Evenwichtig en volledig</i>	verschillende domeinen van de leergebieden omvat. Anderzijds hanteren de
<i>Samenhang</i>	onderwijzers ook een specifiek onderwijsleerpakket voor de lessen
<i>Brede harmonische vorming</i>	verkeersopvoeding.
<i>Actief leren</i>	In elke klas is ruimte voor aanvullende, eigen thema's. Sommige klassen nemen deel aan externe projecten.

Samen met een pedagogisch begeleider werd een 'verantwoordelijkheidsschema' uitgewerkt dat de onderwijzers houvast biedt om een gevarieerd en gradueel opgebouwd aanbod te plannen en te realiseren. Dit schema is afgestemd op de leerplandoelen.

Meerdere onderwijzers volgen echter strikt de jaarplanning van hun onderwijsleerpakketten waardoor bepaalde domeinen, vaardigheden en attitudes soms onevenwichtig aan bod komen. Zo is bijvoorbeeld de aandacht die uitgaat naar het domein techniek in de verschillende klassen wisselend. In sommige klassen komt techniek weinig aan bod; in andere klassen krijgen de leerlingen dank zij de inzet van hun onderwijzers en door deelname aan externe activiteiten of projecten voldoende technische impulsen.

De rubriek 'verkeer en mobiliteit' komt in alle klassen uitgebreid aan bod. Het vormt een aandachtspunt voor de onderwijzers om het evenwicht met de andere domeinen te bewaken.

Meerdere onderwijzers benutten op waardevolle wijze het straatbeeld buiten de school om opgedane kennis, vaardigheden en attitudes in te oefenen in de praktijk. De school organiseert op het einde van de lagere school, samen met de politie en met ouders, een fietsexamen waarbij de leerlingen een bepaald parcours moeten afleggen in de buurt van de school.

In alle klassen besteden de onderwijzers gericht aandacht aan het werken met maquettes, plattegronden en kaarten. Tevens hechten ze tijdens de lessen onder meer belang aan gezonde voeding, afvalsortering, compostering, het kweken van kruiden en groenten en het drinken van water.

Het merendeel van de onderwijzers vermijdt een louter cursorische aanpak en tracht binnen elk thema de verschillende bestaansdimensies aan bod te laten komen. Bovendien houden ze bij de uitwerking van hun lessen rekening met de plaatselijke context, de actualiteit en met de leef- en beleavingswereld van hun leerlingen.

Het aantal leeruitstappen en extra-murosactiviteiten met het oog op een gerichte verkenning van de nabije of ruimere schoolomgeving varieert van klas tot klas. Hierdoor krijgen de leerlingen wisselend kansen om sterke impressies op te doen vanuit waarnemingen in een reële context. Tijdens de meerdaagse extra-murosactiviteiten gaat expliciete aandacht naar een geïntegreerde benadering van relevante leerplandoelen uit de verschillende bestaansdimensies.

Door de aandacht voor een positief klasklimaat en voor relationele vorming komen de attitudele eindtermen van de dimensies 'mens en medemens' en 'mens en samenleving' in heel wat klassen aan bod. Een schoolgerichte aanpak heeft nog groeipotentieel.

Door de organisatie van groepswerk en overleg beogen de onderwijzers geregeld sociale vaardigheden en streven ze belangrijke attitudes na gericht op een totale persoonlijkheidsontwikkeling.

Materieel beheer Uitrusting <i>Ontwikkelingsmaterialen</i> <i>Leermiddelen</i>	De lagere afdeling beschikt over de nodige leermiddelen om alle leerplandoelen te realiseren. Enkel de toestellen en voorzieningen die nodig zijn voor adequate weerswaarnemingen, vragen om uitbreiding en optimalisering.
	In vrijwel alle klassen zijn naslagwerken, educatieve boeken, ICT-toepassingen ... voorhanden. De leerlingen mogen er gebruik van maken tijdens individueel of groepswerk en kunnen zo informatie vergaren, verwerken en soms ook presenteren aan de andere leerlingen. De onderwijzers wenden de beschikbare digitale borden functioneel aan en ondersteunen zo het werkelijkheidsgericht karakter van de lessen. De klassikale ondersteuningskaders voor tijd en ruimte vertonen voldoende gradatie. In de meeste klassen zijn deze ook ruim geïllustreerd. Het vormt nog een werkpunt om actuele onderwerpen zichtbaar te koppelen aan deze kaders.
Evaluatie Evaluatiepraktijk <i>Evenwichtig en representatief</i> <i>Kindvolgsysteem</i> <i>Leerlingvolgsysteem</i> <i>Gericht op bijsturing</i>	In de meeste klassen zijn de methodegebonden toetsen richtinggevend voor de evaluatie van de geselecteerde leerinhouden uit het algemene onderwijsleerpakket. Daarnaast zorgen de onderwijzers ook voor eigen toetsen onder meer bij de lessen verkeersopvoeding en bij de zelf uitgewerkte thema's. De evaluatiepraktijk toont grote verschillen doorheen de lagere afdeling. Sommige onderwijzers beklemtonen feitenkennis en gebruiken enkel de gesloten boek-toetsen. Anderen evalueren naast kennis en inzicht ook vaardigheden en attitudes. Bewust een breed spectrum van harde en zachte evaluatiemethoden hanteren, zoals het leerplan voorstelt, komt minder voor. Dit bemoeilijkt een correcte beeldvorming van de leerlingen wat zich weerspiegelt in een vrij algemene rapporteringspraktijk. Onder meer leerlingen die technisch vaardig zijn, vinden momenteel in het rapport weinig appreciatie voor hun talent.
Begeleiding Leerbegeleiding <i>Beeldvorming</i> <i>Zorg</i>	Meerdere onderwijzers hebben tijdens de lessen aandacht voor activerende werkvormen waarbij de leerlingen ruimte krijgen om actief te exploreren en te experimenteren. Ze stimuleren bewust de onderzoekende houding van de leerlingen en spelen in op vragen en interesses. Door deze manier van werken bekomen de onderwijzers meer leerlingenactiviteit waardoor de betrokkenheid van de kinderen toeneemt. Bij de organisatie van zelfstandige werkvormen zorgen deze onderwijzers ervoor dat leerlingen elkaar kunnen helpen of creëren ze kansen tot coöperatief leren. Voor de andere onderwijzers vormt deze waardevolle aanpak niet direct een stimulans om de eigen pedagogisch-didactische benadering bij te sturen en te versterken. Doordat ze vaak alleen de 'focusthema's' uitwerken uit 'laag 1' van het algemene onderwijsleerpakket, maken ze tevens geen gebruik van de uitdagende en meer leerlinggestuurde werkvormen die vervat zitten in de thema's van 'laag 2' en 'laag 3'. De breuklijnen die omtrent klasmanagement en onderwijsstijl in de lagere school aanwezig zijn, vragen om weggewerkt te worden.

Al dan niet in samenwerking met ouders of met externe organisaties ontwikkelt de school jaarlijks een aantal initiatieven om mondiale vorming, gezondheids- en milieueducatie een levensechte invulling te geven. Voor de leerlingen bieden deze initiatieven kansen om wat ze op school leren ook toe te passen in andere concrete situaties. De leerlingen krijgen zo eveneens basisprincipes mee om te komen tot een veilige en gezonde levensstijl.

Onderwijsorganisatie De school dient erover te waken dat alle onderwijzers voldoende lestijd
Onderwijstijd besteden aan de twee leergebieden.

3.1.1.8 Lager onderwijs: Frans

Voldoet niet

De lagere afdeling bereikt met de leerlingen in onvoldoende mate de eindtermen Frans. De kennis van het leerplan is ontoereikend voor de planning en realisatie van een samenhangend en evenwichtig onderwijsaanbod conform de visie van het leerplan. Er gaat onder meer te weinig aandacht uit naar de domeinen 'spreken' en 'mondelinge interactie'. Tevens is de evaluatie- en rapporteringspraktijk niet in overeenstemming met de krachtlijnen van het leerplan.

Curriculum Onderwijsaanbod <i>Referentiekader</i> <i>Planning</i> <i>Evenwichtig en volledig</i> <i>Samenhang</i> <i>Brede harmonische vorming</i> <i>Actief leren</i>	De school organiseert het formeel taalonderwijs Frans in de derde graad van het basisonderwijs. Het leerplan is hierbij niet of nauwelijks richtinggevend. De onderwijzers hebben weinig zicht op de volledige visie van het leerplan en zijn enkel op de hoogte van enkele krachtlijnen. Voor de planning en realisatie van de lessen Frans maken de onderwijzers gebruik van een onderwijsleerpakket. Ze gaan vaak voorbij aan de aanzetten in het leerpakket die gericht zijn op spreken en mondelinge interactie. Veelal ligt de nadruk op de schrijfoefeningen die vooral de focus leggen op het verwerven van grammaticale kennis en woordenschat.
---	---

De onderwijzers zijn er zich niet volop van bewust dat het leerplan van hen vooral verlangt dat ze inzetten op het stimuleren van mondelinge vaardigheden. Zo zijn de spreekkansen die de leerlingen krijgen om zich te leren uitdrukken in de Franse taal beperkt.

Het vormt voor de onderwijzers een duidelijk werkpunt om de leerlingen eenvoudige communicatieve structuren aan te reiken waarmee ze zich in het Frans op beperkte schaal kunnen behelpen: zichzelf en hun familie voorstellen, boodschappen doen, de weg vragen, op doktersbezoek, op restaurantbezoek ... Tevens creëren de onderwijzers tijdens de lessen te weinig realistische situaties waarbij de leerlingen op een veilige manier kunnen communiceren in het Frans.

Groeimarge is er eveneens om gevarieerde, speelse en motiverende werkvormen te hanteren waarbij de leerlingen een (inter)actieve rol krijgen toebedeeld, fouten mogen maken en plezier kunnen beleven bij het leren van een andere taal.

Het gebruik door de onderwijzers van het Frans als voertaal vormt nog een werkpunt. Met uitzondering van één onderwijzer spraken de anderen tijdens de bijgewoonde lessen meestal Nederlands. Volgens het leerplan mag van onderwijzers verwacht worden dat ze tenminste de instructies in het Frans geven. Het overzicht in het leerplan met voorbeelden van courante Franse instructies is amper gekend.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen
Leermiddelen

De onderwijzers maken gebruik van een elektronisch bordboek om de leerlingen vertrouwd te maken met nieuwe klanken eigen aan de Franse taal. Tevens wenden zij de filmpjes in de mate van het mogelijke aan om van daaruit te werken aan een correcte uitspraak van bepaalde woorden.

Er is weinig gelijkgerichtheid bij het aanbrengen in het klasbeeld van functionele en van themawoordenschat. In de ene klas gebeurt het, in de andere niet.

Wandplaten met eenvoudige communicatieve structuren als houvast voor de leerlingen om zich mondeling te kunnen uitdrukken zijn niet of nauwelijks in het klasbeeld terug te vinden.

Eenvoudige Franse instructies ten behoeve van de leerlingen zijn evenmin in alle klassen terug te vinden. Nochtans kunnen deze doorheen het dagelijkse klasgebeuren en in aanloop naar het vervolgonderwijs voor de leerlingen een handig hulpmiddel betekenen om sneller vertrouwd te raken met het begrijpen en het uitvoeren van korte opdrachten. Het vormt nog een uitdaging om hierover op schoolniveau afspraken te maken. Franse instructies waarmee de leerlingen in het Frans te kennen kunnen geven dat ze iets niet begrepen hebben of waarmee ze aan de onderwijzer kunnen vragen om langzamer te spreken, iets te herhalen ... ontbreken.

Positief is wel dat wandplaten met grammaticale structuren en afspraken weinig of niet in de klassen ophangen.

Het gebruik van spelmaterialen om leuke oefensituaties te creëren waarbij de leerlingen ongedwongen het Frans kunnen oefenen, heeft nog groeipotentieel.

In geen enkele klas is, conform het leerplan, een Franse hoek terug te vinden waar de leerlingen materialen vinden die hen meer uitgebreid laten kennismaken met de Franse taal en cultuur. Zo ontbreken Franse boeken, strips, kranten, reclamefolders, verpakkingen, recepten, CD's met Franse chansons, een kaart van Frankrijk ...

Vertaalwoordenboeken zijn wel aanwezig maar worden weinig ingeschakeld.

Ook ICT-apparatuur is beschikbaar maar deze wordt zelden ingezet voor luisteroefeningen, spelletjes, om informatie op te zoeken op Franse websites of om te 'skypen' ...

Evaluatie Evaluatiepraktijk <i>Evenwichtig en representatief</i> <i>Leerlingvolgsysteem</i> <i>Gericht op bijsturing</i>	Bij de evaluatie van het leergebied Frans gaat de aandacht van de onderwijzers voornamelijk uit naar de beoordeling van de schriftelijke vaardigheden. Mondelinge vaardigheden (spreken en mondelinge interactie) maken in mindere mate deel uit van de evaluatiepraktijk.
	Meestal maken de onderwijzers gebruik van de toetsen van het onderwijsleerpakket om de vorderingen van de leerlingen te evalueren. Deze toetsen houden meestal rekening met de richtlijn in het leerplan dat de leerlingen taaltaken altijd op kopiërend of beschrijvend niveau moeten uitvoeren. Het leerplan stuurt erop aan dat de leerlingen zoveel mogelijk succeservaringen moeten kunnen opdoen, ook bij schrijf oefeningen. Het probleem is dat vooral de toetsen die de onderwijzers zelf aanmaken, dikwijls verder gaan dan het kopiërend of beschrijvend niveau. Volgens het leerplan mogen onderwijzers de lat hoger leggen maar enkel voor leerlingen die extra uitdaging aankunnen. Het moet duidelijk zijn dat ze alleen voor deze leerlingen, naast de basisleerstof, ook verdiepings- of uitbreidingsleerstof mogen bevragen.
	De beoordeling van mondelinge vaardigheden volgens vooraf bepaalde en besproken criteria is leerkrachtafhankelijk. De ene onderwijzer doet het frequent, de andere niet of bijna niet.
	Het vormt nog een werkpunt om ook de rapportering af te stemmen op de krachtlijnen van het leerplan.
Begeleiding Leerbegeleiding <i>Beeldvorming</i> <i>Zorg</i>	Voor Frans begeleiden, ondersteunen en remediëren de onderwijzers leerlingen individueel wanneer daar nood aan is. De onderwijzers hebben enig zicht op de beginsituatie van hun leerlingen voor wat betreft hun kennis van de Franse taal. Toch liggen er nog kansen om de aanwezige verschillen in taalvaardigheid meer te benutten in functie van het creëren van veilige, motiverende en interactieve oefenkansen voor die leerlingen die meer moeite hebben met het aanleren van de Franse taal.
Kwaliteitszorg	Het vormt een uitdaging voor de schoolleiding om voor meer continuïteit te zorgen onder de onderwijzers die instaan voor de lessen Frans.
Professionalisering Deskundigheidsbevordering <i>Nascholingen</i>	Er liggen voor de onderwijzers nog kansen om onder meer via nascholingsinitiatieven zich verder te professionaliseren in dit leergebied of zich verder te bekwamen in de Franse taal.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de dynamiek waarmee de school tekorten opspoort en wegwerkt, de recente realisatie van kleinere (tussentijdse) oplossingen en de aandacht voor proactieve acties, vertrouwt de onderwijsinspectie op het beleidsvoerend vermogen van de school om de enkele overgebleven opmerkingen weg te werken.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• het recht op inzage door de ouders en hun recht op toelichting bij de gegevens die op de leerling betrekking hebben, waaronder de evaluatiegegevens die worden verzameld door de school	ja
• informatie over extra-murosactiviteiten	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het reglement inzake tucht en schending van de leefregels van de leerlingen, met inbegrip van een preventieve schorsing, een tijdelijke uitsluiting of een definitieve uitsluiting en inzake de beroepsprocedure, inbegrepen het hanteren van redelijke en haalbare termijnen	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend, met inbegrip van de beroepsprocedure	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de afspraken in verband met onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's, leerlingenevaluatie en rapporten	ja
• de wijze waarop de leerlingenraad, de schoolraad en de ouderraad in voorkomend geval wordt samengesteld	ja
• de vermelding dat bij schoolverandering leerlingengegevens worden overgedragen naar de nieuwe school tenzij, en voor zover de regelgeving de overdracht niet verplicht stelt, de ouders er zich expliciet tegen verzetten na op hun verzoek deze gegevens te hebben ingezien	ja

Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Worden de notulen van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift aangelegd en bewaard? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Verloopt het afleveren van de verklaringen aan leerlingen die geen getuigschriften basisonderwijs krijgen, correct? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Deskundigheidsbevordering

Doelgerichtheid Het schoolteam ontwikkelde nog geen expliciete visie omtrent deskundigheidsbevordering. Wel gelden een aantal afspraken die richting geven aan het gevoerde beleid rond professionalisering. Met ondersteuning van een pedagogisch begeleider stelt de school jaarlijks een nascholingsplan op dat sterk aansluit bij de prioriteiten waar de school wil aan werken. Met dit plan toont het schoolteam aan dat het zich op organisatorisch, pedagogisch en didactisch vlak verder wil ontwikkelen.

In functie van het optimaliseren van de klas- en schoolwerking creëert de schoolleiding op verschillende niveaus formele en informele overlegmogelijkheden. Deze zijn nodig om de kennis, de vaardigheden en de attitudes van teamleden te verbreden en te verdiepen. Het leerkrachtenteam ziet stilaan de waarde in van dergelijk overleg en is meer en meer bereid om ook vestigingsplaatsoverschrijdend deel te nemen aan allerlei werkgroepen. Het overleg bevordert de verstandhouding binnen het hele team en zorgt tevens voor meer samenhang en gelijkgerichtheid met betrekking tot pedagogisch-didactische thema's.

Ondersteuning Geregeld doet de schoolleiding een beroep op de knowhow van de pedagogische begeleidingsdienst van het eigen net. De pedagogische begeleider helpt het leerkrachtenteam niet alleen bij de verdere schoolontwikkeling maar ook bij de introductie van onderwijsvernieuwingen. De school maakt zo gebruik van de kansen die er zijn om het onderwijs op pedagogisch-didactisch vlak mee te laten evolueren met vernieuwingen en ideeën die leven binnen de koepel waar de school deel van uitmaakt.

Momenteel volgt het leerkrachtenteam onder begeleiding van externe nascholers een intensief traject rond muzische vorming en krijgen de kleuteronderwijzers ondersteuning om de plannings-, observatie- en bewakingsinstrumenten te optimaliseren.

De school is van start gegaan met de realisatie van een ortho- en mediatheek. Verspreid over alle vestigingsplaatsen beschikt het leerkrachtenteam momenteel over diverse materialen, pedagogisch-didactische tijdschriften en naslagwerken. De leerkrachten maken er onder meer gebruik van om hun lessen te stofferen of om ideeën op te doen waarmee ze kunnen inspelen op leer- en ontwikkelingsproblemen.

Binnen de scholengemeenschap en soms ook binnen het overkoepelend samenwerkingsverband 'MEGA-scholen Heist-op-den-Berg' krijgen directeurs en leerkrachten geregeld tijd en ruimte om schooloverstijgend initiatieven uit te werken of om expertise te delen met elkaar.

Doeltreffendheid Om de agenda van de personeelsvergaderingen te ontlasten, krijgt het leerkrachtenteam via een nieuwsbrief geregeld informatie over de praktische en organisatorische aspecten van het schoolleven. Deze manier van werken heeft als voordeel dat er tijdens de personeelsvergaderingen ruimte vrijkomt om meer pedagogisch-didactische onderwerpen aan bod te laten komen en uit te diepen. Het is al een gewoonte in deze school om tijdens de personeelsvergaderingen in kleinere groepen overleg te plegen. De schoolleiding voorziet daarbij ook de mogelijkheid om in te spelen op de specificiteit van de kleuter- en de lagere afdeling wat een positief effect heeft op de efficiëntie van de personeelsvergaderingen.

Naast de teamgebonden nascholingen is er ruimte voor deskundigheidsbevordering van individuele teamleden. De directeur zorgt ervoor dat alle leerkrachten goed op de hoogte zijn van het nascholingsaanbod. De teamleden die een nascholing volgden, krijgen tijdens de personeelsvergaderingen ruimte om de nieuw opgedane kennis te delen met alle andere collega's. Ook tijdens informele overlegmomenten wisselen de leerkrachten onder elkaar informatie uit over de gevolgde nascholingen.

De directeur gaat de opbrengsten van alle gevolgde nascholingen op de klasvloer te weinig na waardoor de impact ervan op de klasvloer niet altijd even doeltreffend is.

Het vormt voor de directeur nog een werkpunt om op basis van functioneringsgesprekken of klasbezoeken de persoonlijke professionaliseringsbehoeften en expertise van alle teamleden in kaart te brengen en hierop in te spelen.

Werkvormen om leren van of met elkaar mogelijk te maken binnen pedagogisch-didactische werkgroepen of via hospiteren, collegiale visitaties en in mindere mate ook via leerbezoeken aan andere scholen hebben nog groeipotentieel. De meeste teamleden doen wel een beroep op de aanwezige interne expertise om het eigen handelen te optimaliseren. Ze benutten overlegmomenten om de klaswerkingen op elkaar af te stemmen of om ervaringen en competenties uit te wisselen.

Verschillende teamleden maken gebruik van de mogelijkheden die digitale informatiebronnen bieden om ideeën op te doen voor de uitbouw van de eigen onderwijspraktijk.

Ontwikkeling Er liggen voor sommige leerkrachten heel wat opportuniteiten bij het volgen van nascholing waarmee ze zich verder kunnen bekwamen in het aanwenden van actieve en zelfsturende werkvormen. Groeimarge is er voor meerdere leerkrachten ook om zich de leerplannen wiskundige initiatie en Frans eigen te maken en in de klaspraktijk te concretiseren.

De school benut tevens nog niet alle mogelijkheden om experts uit de eigen rangen in te schakelen. De aanwezige expertise van leerkrachten wordt nog niet systematisch geïnventariseerd en doelgericht ingezet in functie van schoolprioriteiten. Het is nog geen traditie om leerkrachten als aanspreek- of ankerfiguur te laten fungeren of hen uitgebreide bevoegdheden toe te vertrouwen bij de implementatie van bepaalde leeronderdelen.

4.2 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid Het ontbreekt de school aan een gezamenlijk gedragen visie die richtinggevend is voor de ontwikkeling van een hedendaags zorgbeleid. Hierdoor heeft het leerkrachtenteam weinig handvatten om onder meer de leerbegeleiding terdege en volgens de huidige gangbare normen uit te bouwen. Bijkomend stelt de onderwijsinspectie vast dat de taakinvullingen van de zorgcoördinator en de zorgleerkrachten weinig transparant en efficiënt zijn. Ondanks enkele gemaakte afspraken mist het huidige zorgbeleid vooral samenhang en doelgerichtheid.

Ondersteuning Binnen de huidige schoolafspraken zijn de klasleerkrachten verantwoordelijk voor de eerstelijnszorg.
De meeste klasleerkrachten hebben hierbij oog voor differentiatie en maken er werk van om hun leerlingen, elk op eigen niveau, te ondersteunen en bij te werken. Met behulp van onder meer goede foutenanalyses slagen zij er vaak in om problemen bij leerlingen doelgericht af te bakenen en er een oplossing aan te geven. Zij maken gebruik van zelfstandig en van groepswork om leerlingen met leer- of ontwikkelingsproblemen gericht te remediëren of om hen extra inoefenkansen aan te reiken. Ook sterkere leerlingen krijgen extra uitdagende opdrachten.

Enkele leerkrachten van de lagere afdeling kiezen geregeld voor heterogene groepen, waarbij de sterkere leerlingen de mogelijkheid krijgen om de zwakkere te helpen.

De klasleerkrachten kunnen in hun opdracht als eerstelijns helper, indien nodig, de hulp inroepen van het zorgteam dat vooral vraaggestuurd inspeelt op hun noden en bekommernissen.

De leer- en ontwikkelingsproblemen die een meer diepgaande of externe inbreng vereisen, komen op het multidisciplinair overleg aan bod. Op dit overleg zoeken alle relevante betrokkenen naar gepaste maatregelen en oplossingen. Zo mogen een aantal leerlingen, in overleg met de ouders, gebruik maken van een sticordi-maatregel, dikwijls ook bij het maken van toetsen. Voor enkele andere leerlingen, onder meer voor de leerlingen met een oriëntering naar de B-stroom van het secundair onderwijs, voorziet de school curriculumdifferentiatie.

Het is een keuze van het schoolteam om zo weinig mogelijk leerlingen een jaar te laten overdoen. Het ontbreekt het schoolteam echter aan een visie op zittenblijven waardoor leerlingen die toch een jaar moeten overdoen terug het hele aanbod van dat leerjaar moeten volgen.

Bij de overgang van de kleuter- naar de lagere afdeling organiseren de klasleerkrachten van de derde kleuterklas en het eerste leerjaar integratieactiviteiten. Tevens is het bij een aantal van de betrokken leerkrachten al een gewoonte om op inhoudelijk en organisatorisch vlak te streven naar meer samenhang. Zo komen in het eerste leerjaar tal van waardevolle aspecten terug die de onderwijzers overnamen uit de kleuterafdeling (kalenders, onthaalmoment, hoekenwerk, keuzebord, werking met moetjes en magjes ...). Groeimarge is er door in overleg én op basis van de leerplandoelen éénduidige afspraken te maken omtrent onder meer essentiële begripsvorming, pengreep, schrijfhouding, de aanbreng van letters en getalbeelden ... Hierbij is het noodzakelijk dat er richtlijnen komen om didactische vervroeging in de kleuterafdeling zoveel mogelijk te vermijden.

Geregeld hebben de leerkrachten aandacht voor het welbevinden en de betrokkenheid van hun leerlingen. Tevens lopen in vrijwel alle klassen initiatieven om de leerlingen op sociaal-emotioneel vlak op te volgen en sterker te maken. Binnen deze context liggen er nog opportuniteiten om de acties die momenteel op schoolniveau in ontwikkeling zijn en die het voorkomen van pestgedrag beogen, verder uit te werken.

Doeltreffendheid De meeste klasleerkrachten nemen hun taak als eerstelijns helper plichtsbewust en op bekwame wijze op. Slechts enkele leerkrachten missen handelingsbekwaamheid om hun leerlingen gepast te ondersteunen en indien nodig ook te remediëren. De vragen van deze leerkrachten naar ondersteuning door zorgleerkrachten beogen meer het eigen comfort dan dat ze gericht zijn op de versterking van de leerbegeleiding in hun klas.

Het vraaggestuurd inschakelen van de zorgleerkrachten gebeurt weinig hedendaags. Meestal bekomen de zorgleerkrachten de vragen van de klasleerkrachten pas enkele ogenblikken voor ze effectief aan de slag gaan. Voorafgaandelijk nadenken over de meeste passende hulp, eventueel in onderling overleg, zit er met een dergelijke manier van werken niet in.

De school maakt weinig gebruik van de mogelijkheden die het leerlingvolgsysteem biedt. De didactische wenken in het leerlingvolgsysteem zijn weinig gekend en worden nog niet aangewend om het opvolgen van de leerlingen op schoolniveau te faciliteren of om gerichte interventies te organiseren op maat van de gedetecteerde noden.

De hoeveelheid toetsen en de tijd die de teamleden in de toetsafnames van het leerlingvolgsysteem (LVS) stoppen, staan niet in verhouding tot de opbrengsten ervan. Het is tevens opvallend dat de resultaten die de leerlingen behalen op de genormeerde LVS-toetsen én de foutenanalyses die meerdere leerkrachten van de lagere afdeling onder meer maken bij de herhalingstoetsen wiskunde, niet diepgaand besproken worden met het zorgteam. Hierdoor is het voor dit team haast niet mogelijk om op leerkracht- en schoolniveau na te gaan of bijstellingen op onderwijskundig vlak al dan niet nodig zijn.

Het is nog geen traditie in deze school dat de klasleerkrachten het zorgteam betrekken bij de overgangsgesprekken. Hierdoor bestaat de kans dat waardevolle informatie over leerlingen niet bij een volgende leerkracht geraakt.

Het huidige zorgteam mist de nodige krijtlijnen en expertise om vorm en inhoud te geven aan een adequate zorgwerking op leerling-, leerkracht- én schoolniveau. Momenteel vormt het zorgteam voor de directeur nauwelijks een klankbord of fungeert het voor hem niet als houvast bij het uittekenen van een schoolbeleid op pedagogisch-didactisch vlak.

De school investeert in een positieve samenwerking met ouders en externe zorgverstrekkers om samen te zoeken naar de passende ondersteuning voor de leerlingen. Toch valt in dit verband op dat heel wat ouders voor hun kinderen na schooltijd een beroep doen op betaalde, externe hulp. Het vormt een werkpunt voor de school om deze tendens kritisch te analyseren en erover te reflecteren binnen het kader van het huidig gevoerde zorgbeleid.

Ontwikkeling Het vormt nog een aanzienlijke uitdaging voor het schoolteam om werk te maken van de studie van het zorgcontinuüm. Het team is hier te weinig mee vertrouwd om een degelijke visie op leerbegeleiding uit te bouwen en leerbegeleiding op maat te realiseren.

Binnen deze context is er onder meer groeimarge om handelingsgericht oplossingen te zoeken voor leer- en ontwikkelingsproblemen bij leerlingen. Zo is het geen verworvenheid om in aansluiting bij een specifieke zorgvraag duidelijke doelen af te bakenen en een gefaseerd ondersteuningsplan uit te werken.

Op dit ogenblik biedt het elektronisch leerlingvolgsysteem hiervoor amper houvast en structuur. De informatie die er in terug te vinden is, is vrij algemeen en weinig overzichtelijk. Tevens zorgt het zorgteam er slechts in geringe mate voor dat de interventies die bij de begeleiding van leerlingen met een zorgvraag succesvol waren, duidelijk in het systeem terug te vinden zijn.

Een duurzame professionalisering en opvolging van zowel het zorgteam als de klasleerkrachten dringt zich op. Het vormt een uitdaging voor de school om via gerichte initiatieven allen sterker te maken bij het uitvoeren van hun opdrachten binnen de zorgwerking.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap Het dagelijks beleid van deze school ligt in handen van een toegewijde directeur. De school telt vier vestigingsplaatsen die twee aan twee (kleuter- en lagere afdeling) gelegen zijn in Schriek en in de deelgemeente Grootlo. Het vraagt van de directeur heel wat energie om deze vier vestigingsplaatsen op organisatorisch, administratief en pedagogisch-didactisch vlak voldoende te ondersteunen. De leerkrachten prijzen hem voor zijn warme leiderschapsstijl en meten hem onder meer de volgende kwaliteiten aan: bereikbaar, aanspreekbaar, hartelijk, luisterend, bemiddelend, ondersteunend en bezorgd.

Het is mede dankzij de gezamenlijke inzet van de directeur en de leerkrachten dat in elke vestigingsplaats een zorgzame collegiale sfeer heerst die samenwerking en overleg binnen het leerkrachtenteam mogelijk maakt. De directeur geeft alle leerkrachten ruimte in hun taakuitvoering en geeft hen voldoende kansen om initiatieven te nemen en uit te werken. De directeur deelt geregeld schouderklopjes uit en weet leuke initiatieven naar waarde te schatten. Alle leerkrachten geven aan dat ze in deze school erg graag komen werken. Ze voelen zich betrokken om hun klaspraktijk verder te optimaliseren en zijn bereid om hun schouders te zetten onder de verdere uitbouw van de school.

Tevens groeit er onder zijn impuls binnen het leerkrachtenteam een toenemende bereidheid om in werkgroepen afspraken te maken in functie van samenhangendheid en gelijkgerichtheid. De leerkrachten van de vier vestigingsplaatsen slagen er almaar meer in om onder leiding van de directeur als één school naar buiten te komen.

Het is nog geen traditie in deze school om werkgroepen samen te stellen die op pedagogisch-didactisch vlak voorbereidend werk leveren, initiatieven uitwerken en waar leerkrachten expertise en deskundigheid kunnen uitwisselen.

Om de vele taken die het ambt van directeur met zich meebrengt, vlot te kunnen blijven uitoefenen, is het wenselijk dat de schoolleiding nadenkt over mogelijkheden om de directeur extra te ondersteunen.

Het leiderschap van de directeur kan nog aan kracht winnen door de aansturing van alle leerkrachten op pedagogisch-didactisch vlak te verhogen. Het vormt nog een werkpunt voor de directeur om via klasbezoeken, controles van planningsdocumenten, functionerings- en evaluatiegesprekken alle leerkrachten op dezelfde lijn te krijgen. Onder meer bij het wegwerken van de huidige breuklijnen die binnen het leerkrachtenteam te merken zijn in onderwijsstijl, klasmanagement en bij het al dan niet hanteren van actieve werkvormen liggen duidelijke uitdagingen op hem te wachten. Momenteel gaat de directeur vrijwel enkel op klasbezoek bij beginnende leerkrachten.

Er liggen eveneens nog opportuniteiten bij het delegeren van taken naar werkgroepen of naar leerkrachten met een uitgesproken expertise. Met de vele tijdelijke leerkrachten die momenteel in de school werkzaam zijn is dat op dit ogenblik een moeilijk haalbare kaart.

Visieontwikkeling Op basis van het pedagogisch project en de eigen visie op goed onderwijs profileert de school zich als een zorgzame leer- en leefgemeenschap die sterk verbonden is met het dorpsleven en het bestuur.

Er liggen kansen om het pedagogisch project verder te concretiseren in deelvisies nodig om de onderwijskundige werking te stroomlijnen en gefaseerd uit te werken. De onderwijsinspectie verwijst hier onder meer naar het ontbreken van een duidelijke visie op de zorg- en leerbegeleiding.

Besluitvorming De directeur zet sterk in op een participatief leiderschap en creëert voldoende kansen voor inspraak en overleg. Hij investeert sterk in de communicatie met de verschillende participanten en staat open voor constructieve voorstellen van zowel leerkrachten, ouders, leerlingen, ondersteunend personeel ...

Met een leerkrachtenteam verspreid over meerdere vestigingsplaatsen is het vaak een huzarenstuk om tot goede beslissingen te komen. De directeur staat erop dat alle beslissingen binnen het team een groot draagvlak kennen. Een dergelijke manier van werken vraagt meer tijd, overleg en overredingskracht. Meerdere leerkrachten zouden het besluitvormingsproces graag wat sneller zien verlopen en zijn vragende partij dat de directeur bij het nemen en naleven van afspraken kordater optreedt.

De directeur is volop bezig om alle afspraken die de laatste jaren intern werden gemaakt, te bundelen in een schoolwerkplan. Door dit schoolwerkplan ook te digitaliseren wil de directeur de toegankelijkheid vergroten zodat teamleden de afspraken ook gerichter als leidraad kunnen inzetten.

Kwaliteitszorg Het is nog geen traditie in de school om met de leerlingen van het zesde leerjaar deel te nemen aan een externe eindtoets. In het kader van integrale kwaliteitszorg mist de school zo een kans om de prestaties van de eigen leerlingen af te zetten tegen die van andere vergelijkbare scholen.

Wel beschikt de school over de resultaten die de leerlingen behaalden op de toetsen van de onderwijsleerpakketten, de eigen toetsen en de toetsen van het leerlingvolgsysteem. Het vormt nog een werkpunt om deze scores op schoolniveau te brengen en om na analyse en interpretatie na te gaan wat al goed loopt of welke pijnpunten nog moeten worden weggewerkt.

Groeimarge is er door de rapporteringspraktijk in overeenstemming te brengen met de visie van de leerplannen. Momenteel zit er weinig lijn in de rapporten, gebruiken de leerkrachten soms foute terminologie, zijn er eigenaardig genoeg leergebieden onder de rubriek vaardigheden terug te vinden en komen de talenten van de leerlingen nauwelijks tot hun recht.

- Talenbeleid** In het kader van het voeren van een talenbeleid ontwikkelt de school al een aantal waardevolle acties onder meer op het vlak van communicatie en samenwerking met ouders en op het vlak van het ondersteunen van taalzwakke kinderen. Toch kunnen we niet spreken van een structureel ingebed talenbeleid dat doelgericht vorm krijgt, opgevolgd, geëvalueerd en indien nodig ook bijgestuurd wordt.
- GOK- en zorgbeleid** Het schoolteam baseert zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid op een geringe analyse van data. Het heeft een beperkt beeld van de noden van alle leerlingen.
- De school heeft zicht op het aantal leerlingen dat vanuit het eerste leerjaar doorstroomt tot het zesde leerjaar zonder leerachterstand op te lopen. Ze zet acties op om de doorstroom te bevorderen.
- Het schoolteam heeft geen duidelijke visie over de wijze waarop het zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid vorm wil geven. Het team organiseert de acties niet vanuit operationele doelstellingen.
- De schoolorganisatie zorgt er in onvoldoende mate voor dat het team de vooropgestelde doelen binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid bereikt. Het schoolteam werkt nauwelijks acties uit op leerling-, leraren- en schoolniveau of de acties sluiten niet aan op de vooropgestelde doelen. Het schoolteam stemt de initiatieven die kleuterparticipatie bevorderen af op het beleid van de scholengemeenschap.
- Het schoolteam heeft in beperkte mate zicht op de effecten van zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid.
- Het schoolteam heeft in zijn professionaliseringsbeleid slechts geringe aandacht voor de deskundigheidsbevordering van een beperkt aantal teamleden met het oog op het schooleigen zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De thematische werking in de kleuterafdeling zorgt in de meeste klassen voor horizontale samenhang en voor een gevarieerd onderwijsaanbod.
- Bijna dagelijks organiseren de kleuteronderwijzers muzische activiteiten gericht op een volledige persoonlijkheidsontwikkeling.
- In meerdere klassen van de lagere afdeling hanteren de onderwijzers probleemoplossende en actieve werkvormen om zo de leerlingen zelfontdekkend tot inzichten te brengen.
- De meeste onderwijzers maken na een herhalingstoets wiskunde geregeld een foutenanalyse en gebruiken de resultaten om de leerlingen gericht te remediëren.
- De thema's die tijdens de lessen MMWT aan bod komen, besteden aandacht aan een multiperspectieve benadering.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De teamgerichte nascholingen sluiten goed aan bij de prioritaire werkpunten.
- De directeur splitst de personeelsvergaderingen geregeld op zodat ofwel in werkgroepen ofwel niveauspecifiek kan gewerkt worden.
- Het leerkrachtenteam besteedt in voldoende mate aandacht aan leerlingen met specifieke leer- of ontwikkelingsproblemen enerzijds en aan leerlingen met ontwikkelingsvoorsprong anderzijds.
- Heel wat leerkrachten nemen hun rol als eerstelijns helper plichtsbewust op.

Wat betreft het algemeen beleid

- De directeur ondersteunt de leerkrachten en geeft hen heel wat kansen om zich binnen het team optimaal te ontwikkelen.
- De directeur is vlot aanspreekbaar en heeft aandacht voor de vragen en bekommernissen van leerlingen, ouders en leerkrachten.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- In de kleuterafdeling kunnen de kleuteronderwijzers meer aandacht besteden aan de muzische component 'beschouwen'.
- De kleuteronderwijzers kunnen het gebruik van klankinstrumenten, fotomateriaal, ICT ... optimaliseren.
- In de lagere afdeling kunnen sommige onderwijzers meer belang hechten aan de bestaansdimensie 'mens en techniek'.
- In sommige klassen van de lagere afdeling kunnen de onderwijzers meer aandacht besteden aan realistische probleemsituaties, het stellen van onderzoeksvragen, het werken met concreet materiaal, het organiseren van meetcircuits ...
- De onderwijzers kunnen meer belang hechten aan de evaluatie van vaardigheden en attitudes.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het leerkrachtenteam kan werkvormen als hospiteren, collegiale visitaties ... benutten om te leren van elkaar.
- Het team kan het zorgcontinuüm gericht verkennen en inzicht in leerbegeleiding op school-, leerkracht- en leerlingniveau vergroten.
- De zorgleerkrachten kunnen een goede zorgvisie uitwerken onder meer als houvast bij de uitbouw van een zorgwerking op leerling-, leerkracht- en schoolniveau.
- De leerkrachten kunnen de leerlingenresultaten aangrijpen om na te gaan wat op schoolniveau al goed loopt en welke pijnpunten ze moeten wegwerken.
- Het leerkrachtenteam kan afspraken maken omtrent een doordachte invoer van gegevens in het elektronisch leerlingvolgsysteem zodat het voor ernstige problemen handelingsgericht een oplossing kan uitwerken.
- Het zorgteam kan de directeur meer ondersteunen bij het uitwerken en opvolgen van initiatieven op pedagogisch-didactisch vlak.

Wat betreft het algemeen beleid

- De directeur kan meer klasbezoeken afleggen om de breuklijnen die er binnen het leerkrachtenteam onder meer zijn met betrekking tot klasmanagement, onderwijsstijl en het hanteren van actieve werkvormen weg te werken.
- De directeur kan kordater zijn bij het nemen van beslissingen.
- De school kan met de leerlingen van het zesde leerjaar deelnemen aan een externe eindtoets zodat de resultaten van de eigen leerlingen kunnen afgezet worden tegen die van leerlingen uit vergelijkbare scholen.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- KA: De graduele opbouw en de volledigheid van het aanbod binnen het leergebied wiskundige initiatie bewaken en afstemmen op de visie en de doelen van het leerplan.
- KA: De planningsdocumenten optimaliseren met het oog op doelgericht werken, observeren, evalueren en ondersteunen.
- KA: Wiskundige begrippen intentioneel en planmatig aanbieden, inoefenen en evalueren.
- LA: De lessen Frans in overeenstemming brengen met de visie en de doelen van het leerplan.
- LA: De evaluaties en de rapportering over het leergebied Frans optimaliseren volgens de krachtlijnen van het leerplan.

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

BEPERKT GUNSTIG

- voor **de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'**
 - voor het **kleuteronderwijs** omwille van het niet voldoen aan de onderwijsdoelstellingen voor wiskundige initiatie.
 - voor het **lager onderwijs** omwille van het niet voldoen aan de onderwijsdoelstellingen voor Frans.

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **26-05-2019** opnieuw een controle uit.

Door artikel 215 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs (zoals gewijzigd bij decreet van 23-03-2018), wijzigt vanaf 1 september 2018 het advies "beperkt gunstig" in een "**gunstig advies**".

Dit betekent dat de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen voortgezet wordt.

GUNSTIG

- voor **de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'**.
- voor **de overige erkenningsvoorwaarden**.

8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Eddy LAMBERTS de inspecteur-verslaggever	Bruno PEETERS de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	